

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 447/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bez právneho zastúpenia, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Oboer 10/2020 z 1. novembra 2020, uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 14CoE 208/2019 z 22. júna 2020 a uzneseniu Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 15Er 309/2014-160 z 2. februára 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať jej finančné zadostučinenie 10 000 eur a trovy konania pred ústavným súdom. Sťažovateľka oznámila ústavnému súdu, že podaním zo 17. januára 2021 požiadala Centrum právnej pomoci o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov v konaní pred ústavným súdom z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov. Rozhodnutie Centra právnej pomoci jej ku dňu podania ústavnej sťažnosti (posledný deň lehoty na jej podanie, pozn.) nebolo doručené.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého rozhodnutia vyplýva nasledovný stav veci:

3. Podaním z 8. novembra 2016 sa sťažovateľka domáhala zastavenia exekúcie, domnievajúc sa, že exekúcii nepodlieha dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke poskytované podľa osobitného predpisu. Naplnenie dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku preukazovala listom Sociálnej poisťovne z 28. marca 2013, z ktorého okrem iného vyplýva, že z celkovej sumy invalidného dôchodku zúčtovala Sociálna poisťovňa sumu 824,63 eur vyplatenú na dávke v hmotnej núdzi a príspevkoch k dávke v hmotnej núdzi a sumu 756,20 eur poukážu na účet sťažovateľky.

4. Okresný súd napadnutým uznesením zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. a), f) a h) Exekučného poriadku (výrok I) ako aj návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku (výrok II). Okresný súd považoval návrh za nedôvodný, pretože exekúcia sa začala na základe vykonateľného titulu a prípadné odloženie jeho vykonateľnosti sťažovateľka ničím nepreukázala. Okresný súd ďalej konštatoval, že sťažovateľka nepreukázala, že došlo k zániku pohľadávky jej splnením, čo nevyplýva ani z predloženého listu Sociálnej poisťovne. Rovnako nepreukázala, že jej majetková situácia je tak nepriaznivá, že by jej majetok nepostačoval ani na úhradu trov exekúcie.

5. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. a), b), c), d), e), f), g) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedla, že predmetné uznesenie vydala zaujatá sudkyňa, ktorej bola vznesená námietka zaujatosti.

6. O tomto odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením, v ktorom sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že u povinnej nie sú splnené zákonné podmienky na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. a), f) a h) Exekučného poriadku (výrok I napadnutého uznesenia), pretože rozhodnutie, na základe ktorého sa vykonáva exekúcia, je vykonateľné, vymáhaná pohľadávka oprávneného 263,09 eur nezanikla a nebolo preukázané, že povinná je nemajetná. Taktiež nebolo preukázané, že sudkyňa je v tomto konaní zaujatá, pretože sťažovateľka proti nej nevzniesla riadnu námietku zaujatosti s odôvodnením podľa § 52 ods. 2 CSP. Z uvedených dôvodov považoval krajský súd jej odvolanie za nedôvodné. V odôvodnení ďalej krajský súd uviedol k odvolaniu proti II. výroku napadnutého uznesenia, že z § 57 ods. 1 písm. a) až m) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 vyplýva, že proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h), k) až m) je prípustné odvolanie. *A contrario* potom platí, že proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. c), d), e), i) a j) nie je prípustné odvolanie. Krajský súd uviedol, že sťažovateľka podala odvolanie proti výroku II, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh povinnej na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku (že exekúcia postihuje veci, ktoré nepodliehajú exekúcii alebo sú vylúčené z exekúcie), a proti takémuto uzneseniu odvolanie prípustné nie je. Odvolací súd preto odmietol odvolanie sťažovateľky proti II. výroku uznesenia podľa § 386 ods. 1 písm. c) CSP.

7. Sťažovateľka podala dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, ktorým konštatoval, že v rozhodovanej veci nie je splnená osobitná procesná podmienka dovolacieho konania v zmysle ustanovenia § 429 ods. 1 CSP v podobe povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní a v podobe spísania dovolania advokátom. Preto dovolanie sťažovateľky odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. e) CSP a nezaoberal sa prípustnosťou podaného dovolania.

8. Z verejne dostupného registra rozhodnutí najvyššieho súdu na jeho webovom sídle a v súčinnosti s okresným súdom si ústavný súd zabezpečil rovnopisy napadnutých uznesení, pretože sťažovateľka ich k svojej sťažnosti nepriložila. Z ich obsahu vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 15Er/309/2014-160 z 2. februára 2018 bol zamietnutý návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie. Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľky proti tomuto uzneseniu okresného súdu z 2. februára 2018. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti nesprávne označuje ako napadnuté uznesenie okresného súdu z 1. februára 2018. Rozhodnutím z 1. februára 2018 však okresný súd priznal sťažovateľke oslobodenie od súdneho poplatku. Ústavný súd preto uvedené pochybenie vyhodnotil s prihliadnutím na skutkové okolnosti prejednávanej veci ako zrejmu nesprávnosť pri písaní a za predmet požadovaného ústavného prieskumu preto považoval uznesenie z 2. februára 2018 o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Proti napadnutým uzneseniam podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že podala prvý návrh na zastavenie exekúcie už 28. mája 2014, ktorý doplnila podaním z 25. decembra 2014. Okresný súd vo veci nekonal 3 roky a 9 mesiacov. Sťažovateľka nesúhlasí s obsahom napadnutého uznesenia okresného súdu, považuje ho za jednostranné v prospech oprávneného a vo veci konajúcu sudkyňu za zaujatú, o čom vzniesla sťažovateľka odôvodnenú námietku, ktorou sa súd nezaoberal.

10. Sťažovateľka uviedla, že aj o jej podanom odvolaní sa konalo neprimerane dlho (2 roky a 4 mesiace). V súvislosti so zmenou účastníkov na strane oprávneného (po postúpení pohľadávky, pozn.) sťažovateľka vyjadrila pochybnosť, že „okresný súd... si svojvoľne mení účastníkov“, a uviedla, že krajský súd sa vznesenou námietkou zaujatosti nezaoberal. Sťažovateľka vyslovila presvedčenie, že žiaden z vo veci konajúcich súdov sa nezaoberal podaným návrhom na zastavenie exekúcie a predloženými dôkazmi, čo spôsobuje porušenie jej práva na spravodlivý proces. Sťažovateľka ďalej uviedla, že v tejto právnej veci nebolo nariadené pojednávanie a nebolo jej umožnené vyjadriť sa k meritu veci.

11. Sťažovateľka požiadala ústavný súd o ustanovenie advokáta na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom o tejto ústavnej sťažnosti s poukazom na svoje nepriaznivé majetkové pomery.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti odôvodnenia napadnutých uznesení, formalistické posúdenie veci, neriešenie námietky zaujatosti vznesenej voči sudkyňi okresného súdu a presvedčenie sťažovateľky, že exekúciou vymáhanú pohľadávku už uhradila, čo súdy nevzali do úvahy.

III.1. K namietanej neprimeranosti dĺžky konania:

13. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktorými sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej ústavný súd poskytuje týmto právam ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu týchto práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemôže dochádzať k porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Zo sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že o oboch jej návrhoch na zastavenie exekúcie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že predchádzajúce definitívne rozhodnutie o právnej situácii sťažovateľky vylučuje, aby bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie jej označených práv trvajúcim zásahom štátneho orgánu, preto jej sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

16. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolanie (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd ako odvolací súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.3. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

17. Ústavný súd vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva vykonanej všeobecnými súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

18. Ústavný súd v namietanom uznesení nezistil taký výklad a aplikáciu zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktorými by poprel jej účel a význam a ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie. Napadnuté uznesenie nemožno označiť za arbitrárne v tom smere, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s ohľadom na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľné alebo že by napadnuté

uznesenie nereflektovalo ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky.

19. K námietke nedostatočného vysporiadania sa s námietkou zaujatosti zo strany krajského súdu ústavný súd poukazuje na to, že v zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Z odôvodnenia je zrejmé, že námietka nespĺňala zákonom predpísané náležitosti pre absenciu jej riadneho odôvodnenia, preto na ňu krajský súd neprihliadal.

20. Námietka sťažovateľky, že vymáhanú pohľadávku už uhradila, ostala v konaní v rovine tvrdenia sťažovateľky, keďže predložený list Sociálnej poisťovne nepreukazoval úhradu celej vymáhanej sumy, resp. že ide konkrétne o doplatok na vymáhanú (a nie inú) pohľadávku oprávneného.

21. Exekučné konanie je konanie vykonávacie, ktorého účelom je vynútiť splnenie povinnosti uloženej v predchádzajúcom tzv. základnom konaní. V tomto prípade ide o exekučný titul vydaný administratívnym orgánom – Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad. Správne konanie na rozdiel od súdneho konania nie je ovládané zásadou ústnosti, verejnosti a prejednávacom zásadou, preto sa obvykle nevykonáva prejednanie veci a účastník sa o rozhodnutí dozvie z jeho písomného vyhotovenia. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľky nekonalo ústne pojednávanie pred súdom. V exekučnom konaní sa už zásadne nepojednáva, pretože jeho účelom je už len dohliadať nad zákonnosťou núteného plnenia uložených povinností iným orgánom verejnej moci (súdnym exekútorom).

22. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.4. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

23. Ústavný súd konštantne akceptuje, že otázka posúdenia, či sú splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, patrí (v zásade) do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017).

24. Vychádzajúc z citovanej judikatúry, v zmysle ktorej posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je (v zásade) vo výlučnej právomoci najvyššieho súdu a, zohľadňujúc argumentáciu sťažovateľky v jej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, sa úloha ústavného súdu v posudzovanej veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo s odkazom na jeho ústavné postavenie zjavne nie je jeho úlohou.

25. Ústavný súd konštatuje, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že sťažovateľka nebola pri podaní dovolania zastúpená advokátom, a tento ani nespísal jej dovolanie, čo je

zákoným predpokladom prípustnosti dovolania. Uvedené odôvodnenie je z hľadiska jeho zrozumiteľnosti ústavne akceptovateľné, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.5. K návrhu na ustanovenie právneho zástupcu:

26. Ústavný súd môže rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ním, ak sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu:

- (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu,
- (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že
- (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

27. Za zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti ústavný súd považuje nesplnenie neodstrániteľných podmienok konania, ako je nedostatok právomoci ústavného súdu, oneskorenosť podania ústavnej sťažnosti, jej zjavnú neopodstatnenosť alebo neprípustnosť.

28. Ak teda ústavný súd po posúdení obsahu ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že v danom prípade je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti a nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Peter Molnár
predseda senátu